

Tom Sawyer detektivem

Mark Twain

Mark Twain

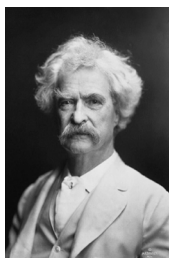
Tom Sawyer detektivem

O knize

„Kouzlo knihy tkví v nedefinovatelném spojení prostoty a básnivosti a přitahuje především mistrovským zpodoběním čehosi nevyčísitelného v obrazech všech hlavních nebo jen mihnuvších se postav“, napsal o tomto klasickém díle americké literatury Radoslav Nenadál. *The Adventures of Tom Sawyer* (1876, *Dobrodružství Toma Sawyera*, česky poprvé asi 1900) je vyprávěním o dětech, které se stalo oblíbenou četbou dětí i dospělých. Teprve ti ocení autorovu charakteristiku chlapeckých hrdinů s jejich nevyčerpatelnou vynalézavostí a energií, občasnou pošetilostí a zbrklostí, měsíci naivitu a bystrozraku. K romantiku Sawyerovi, vychovávanému laskavou, ale bigotní tetou, a vykatálenému Finnovi se druží uprchlý otrok Jim a jejich očima čtenář sleduje pro chlapce tak přitažlivou řeku i venkovskou společnost počestných usedlíků a nebezpečných vyvrhelů. Poklidný život maloměsta chlapce ubíjí, proto se snaží rozptýlit nudu všelijakými lumpárny. Při jednom nočním výletu se stanou svědky vraždy – a dobrodružství může začít.

O autorovi

MARK TWAIN (vlastním jménem Samuel Langhorne Clemens)

(30. listopadu 1835, Florida, Missouri – 21. dubna 1910, Redding, Connecticut)

Americký spisovatel a humorista. Vyrůstal v městě Hannibal v Missouri, které později poskytlo předobraz pro dějiště jeho nejznámějších knih *Dobrodružství Toma Sawyera* a *Dobrodružství Huckleberryho Finna*. Vyučil se tiskařem, pracoval také jako sazeč a přispíval články do novin svého staršího bratra Orionu. V letech 1857–1861 pracoval jako kormidelník na řece Mississippi. Poté se vydal na západ, aby se připojil k Orionovi. V těžbě zlata neuspěl a tak se obrátil k žurnalistice.

Chyběla mu finanční prozíravost, a ačkoli vydělal knihami a přednáškami hodně peněz, promarnil je v různých podnicích (zejména v projektu Paigeova sázecího stroje) a musel vyhlásit úpadek. S pomocí Henry Huttlestona Rogerse nakonec své finanční problémy překonal. Usilovně pracoval, aby splatil všechny dluhy v plné výši, i když k tomu po vyhlášení úpadku již nebyl nucen.

Jako novinář napsal humorou povídku *Slavná skákající žába* z okresu Calaveras, která se stala velmi populární a přitáhla k němu pozornost. Dobře přijaty byly také jeho cestopisy. Dosáhl velkých úspěchů jako spisovatel a řečník, jeho vtip a satira získaly uznání kritiků a kolegů a stal se přítelem mnoha vlivných osobností.

Mark Twain se narodil čtrnáct dní poté, co se na obloze objevila Halleyova kometa. V roce 1909 řekl: „Přišel jsem na svět s kometou. Za rok se má vrátit a myslím, že s ní opět odejdu. Bylo by to největší zklamání v mém životě, pokud by to tak nebylo.“ Zemřel skutečně během jejího dalšího průletu kolem Země.

(Zdroj: wikipedia)

Bibliografie:

- (1867) *The Celebrated Jumping Frog of Calaveras County*
- (1869) *Našinci na cestách (Innocents Abroad), (cestopis)*
- (1871) *Autobiography and First Romance*
- (1872) *Roughing It*
- (1873) *The Gilded Age: A Tale of Today*
- (1875) *Sketches New and Old (povídky)*
- (1876) *Old Times on the Mississippi (non-fiction)*
- (1876) *Dobrodružství Toma Sawyera (The Adventures of Tom Sawyer)*
- (1877) *A True Story and the Recent Carnival of Crime (povídky)*
- (1878) *Punch, Brothers, Punch! and other Sketches (povídky)*
- (1880) *A Tramp Abroad (cestopis)*
- (1880) *1601: Conversation, as it was by the Social Fireside, in the Time of the Tudors*
- (1882) *Princ a chud'as (The Prince and the Pauper)*
- (1883) *Život na Mississippi (Life on the Mississippi), (non-fiction)*
- (1884) *Dobrodružství Huckleberryho Finna (Adventures of Huckleberry Finn)*
- (1889) *Yankee z Connecticutu na dvoře krále Artuše (A Connecticut Yankee in King Arthur's Court)*
- (1892) *The American Claimant*
- (1892) *Merry Tales (fiktivní příběhy)*
- (1893) *Miliónová bankovka a další příběhy (The £1,000,000 Bank Note and Other New Stories)*
- (1894) *Tom Sawyer na cestách (Tom Sawyer Abroad)*
- (1894) *Pudd'n'head Wilson*
- (1896) *Tom Sawyer detektivem (Tom Sawyer, Detective)*
- (1896) *Personal Recollections of Joan of Arc*
- (1897) *How to Tell a Story and other Essays (eseje)*
- (1897) *Following the Equator (cestopis)*
- (1900) *The Man That Corrupted Hadleyburg*
- (1901) *Edmund Burke on Croker and Tammany (politická satira)*
- (1902) *A Double Barrelled Detective Story'*
- (1904) *A Dog's Tale*
- (1905) *King Leopold's Soliloquy (politická satira)*
- (1905) *The War Prayer*
- (1906) *The \$30,000 Bequest and Other Stories*
- (1906) *What Is Man? (esej)*
- (1907) *Christian Science (non-fiction)*
- (1907) *A Horse's Tale*
- (1907) *Is Shakespeare Dead?*
- (1909) *Captain Stormfield's Visit to Heaven*
- (1910) *Letters from the Earth (vydáno posmrtně)*
- (1916) *Tajemný cizinec (1916 vydána verze upravená A. Painem, 1969 vyšlo kritické vydání podle původních rukopisů)*
- (1924) *Mark Twain's Autobiography (non-fiction, vydáno posmrtně)*

Mark Twain
Tom Sawyer detektivem

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla, a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu nebo v aplikaci. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření, je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

© František Gel – dědicové c/o DILIA, 1975
Illustrations © Kamil Lhoták – dědicové, 2016
© Carpe diem, 2016

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

ISBN 978-80-7487-196-2 (pdf)
ISBN 978-80-7487-197-9 (epub)
ISBN 978-80-7487-198-6 (mobi)

KAPITOLA I

TOM A HUCK POZVÁNÍ DO ARKANSASU

Sami to znáte a jistě vám nemusím povídat, že čas někdy ne a nechce utíkat. Já a Tom jsme toho našeho starého uprchlého černocho Jima vysvobodili z želez na farmě strýčka Silase v Arkansasu loni v létě. Zdálo se nám, jako by se to všecko bylo odehrálo před sto lety nebo aspoň předloni – ale málo naplat, a bylo to loni v létě a teď jsme byli teprve na začátku jara. Mráz se vytrácel z půdy a taky ze vzduchu a každým dnem se víc a více blížilo zahájení bosé sezóny; a potom přijde doba kuliček a potom doba jukané a potom dob káči a obruče a potom přijde doba draků a potom tu na jednu bude léto a koupání. Našinec opravdu musí propadnout trdomyslnosti, když si to všecko uváží a vidí, jak daleko ještě je do léta. Ba jo, člověk kudy chodí, tudy smutně vzdychá, a něco mu je, ale neví co. Potuluje se po kraji sám a sám a je otrávený a přemýšlí; a většinou vyhledává osamělá místa nahoře na kopci, na stráni při kraji lesa a tam si sedá a kouká dolů na ohromné Mississippi. Řeku je vidět na moc a moc mil oběma směry, až kde se zatačí za výběžky, a lesy na výběžcích vypadají jako zakouřené a mlhav, protože jsou tak hrozitánsky daleko a takové nehybné. Je hluboké ticho a všecko je jakoby zakleté a tak divně zaražené, až se vám zdá, že všichni vaši nejmilejší umřeli a jsou titam, a většinou si začínáte přát, abyste byli sami taky mrtví a titam a měli to všecko odbyté.

Ještě pořád nevíte, co to je? Je to jarní horečka. Tak se to jmenuje. A když vás popadne, tak byste chtěli – ále, sami pořádně nevíte, co chcete, ale chcete to tak hrozně moc, až vás srdce bolí. Máte dojem, že hlavně chcete vzít nohy na ramena a utéct; chcete utéct a zbavit se všeho toho, co vidíte do omrzení dnes a denně a co znáte nazpaměť a pozpátku.

Chcete vidět něco nového! To je ono! Chcete se sebrat a vydat se do světa, daleko, daleko, do cizích zemí, kde všechno je záhadné a nádherné a romantické. A jestli to nemůžete udělat, spokojíte se s něčím notně skromnějším; jdete prostě někam, kam jít můžete, a ještě jste rád, že jste se vůbec někam dostal.

Zkrátka, já a Tom jsme měli jarní horečku a skřípla nás pořádně; ale nebylo pomyslení, že by se Tom mohl utrhnout, protože – jak říkal – teta Polly by ho nepustila. Nedovolila by, aby nechal školy a šel trajdat někam po světě a krást pánubohu čas. A tak jsme byli oba otrávení ažaž. Jednoho dne, takhle kvečeru, když jsme seděli na schůdkách do ulice a mluvili v tom smyslu, otevřely se dveře a na prahu stála jeho teta Polly s dopisem v ruce a povídá:

„Tome, budeš se muset sebrat a jet do Arkansasu – tvá teta Sally si o tebe píše.“

Radostí jsem o chlup vyletěl z kůže. Čekal jsem, že Tom vyskočí a popadne svou tetu kolem krku a bude jí objímat, div jí hlavu neulomí; ale věřte nebo nevěřte – Tom tu seděl jako buchta a slůvka neřekl. Moc nechybělo a byl bych se rozbrečel nad tím, jak hloupě se chová a jak zahazuje vznešenou příležitost, která se nám naskytuje. Kryndypindy – vždyť o to přijdeme, jestli nepromluví a neřekne, jak je rád a vděčný. Ale on tu seděl a dumal a dumal, až jsem strachy nevěděl, co dělat. Potom povídá načisto klidně, klid'ánko, a já bych ho za to byl nejraději zastřelil:

„Tedy,“ povídá, „opravdu lituju, této Polly, ale asi se budu muset omluvit – alespoň až na další.“

Jeho teta Polly z toho byla tumpachová, jako by ji někdo byl bacil kyjem do hlavy. A Tomova chladnokrevná drzost ji tak dopálila, že nebyla mocná slova – nepřeháním, aspoň půl minuty. A to mi umožnilo Toma dloubnout a zašeptat mu:

„Kams dal rozum, Tome? Pokazit takovou vznešenou příležitost a zahodit ji?“

Ale Tomem to nehnulo. Jenom zamumlal:

„Hucku Finne – chceš, abych jí prozradil, jak hrozně moc chci jet? Člověče – to bych jí rovnou nasadil brouka do hlavy a začala by přemýšlet a vymýšlet si hromadu nemocí a nebezpečí a námitek, a než bys mohl říct švec, všechno by odvolala. Jenom mě pěkně nech na pokoji. Já vím nejlíp, jak si ji omotat kolem prstu.“

Inu, mně by to nebylo napadlo. Ale měl pravdu. Tom Sawyer měl vždycky pravdu – nejfikanější hlava, jakou jsem kdy viděl, a vždycky pohromadě a připravený na všechno, s čím někdo na něho mohl vybafnout. Teď už teta Polly byla při sobě a spustila. Řekla:

„Ty se budeš muset omluvit! Milostpán se ráčí omluvit! Co živa jsem něco takového ještě neslyšela! Jak to vůbec se mnou mluvíš? Seber se a běž balit své saky paky. A jestli uslyším ještě jediné slovo o nějakém tvém omlouvání nebo neomlouvání, tak *já* tě omluvím – rákoskou!“

Když jsme se kolem ní mihli, ťukala ho náprstkem do hlavy, jak to měla ve zvyku, a když jsme metli po schodech nahoru, Tom dělal, jako by fňukal. Nahoře ve světnici mě Tom popadl kolem krku a byl načisto fanfrnělý radostí, že někam pojede. A povídá:

„Než budeme odsud, už jí bude mrzet, že mě pustila, ale nebude vědět, jak by z toho mohla vycouvat. Po tom, co řekla, už by se styděla to odvolávat.“

Tom ml do desíti minut všechno zabaleno, až na to, co za něho dobalí jeho teta a Mary; pak čekal ještě dalších deset minut, aby teta měla pokdy uklidnit se a být zase milá a hodná jak obyčejně; neboť Tom řekl, že jí trvá deset minut, než se peříčka uhladí, když je načepýřená částečně, a dvacet minut, když je načepýřená jaksepatří, a tohle že byl případ načepýření stoprocentního. Potom jsme šli dolů a byli moc žhaví dozvědět se, co v tom dopise stojí.

Seděla v pokoji moc smutně a zamyšlená a dopis jí ležel na klíně. Posadili jsme se a ona povídá:

„Mají moc trápení a starostí, chudáci Phelpsovi, a myslí si, že ty a Huck je jaksi trochu rozptýlíte – Oni tomu říkají, že jim poskytnete útěchu a potěšení. Jak já na to koukám, tak si v tom ohledu s tebou a s Huckem moc nepomůžou. Nějaký soused jménem Brace Dunlap chodí tři měsíce za jejich Benynkou a nakonec mu rovnou a bez obalu řekli, že mu ji nedají; tak na ně zanevřel a dělá jim to starosti.

Jestli tomu správně rozumím, tak ten Brace Dunlap patří k tomu druhu lidí, s nímž je líp být zadobře. Proč by se Phelpsovi jinak snažili ho chlácholit? Zašli tak daleko, že pro dobrou vůli zaměstnávají v hospodářství jeho nanicovateho bratra, ačkoliv na to nemají a beztak ho nechtějí mít na očích. Kdo to jsou, ti Dunlapovi?“

„Bydlí asi míli od strýčka Silase, teto Polly – ony tam v tom kraji jsou všechny usedlosti na míli od sebe – a Brace Dunlap je daleko široko ze všech nejmovitější a má celou kupu černochoů. Je to vdovec bez dětí a bude mu asi šestatřicet let. Je na ty své peníze moc pyšný a velice se nafukuje a kdekdo se ho trochu bojí. Asi si myslel, že může dostat každé děvče, na které si vzpomene, a že stačí, aby kývl prstíčkem, a jistě ho notně ťalo, když přišel na to, že Benynku dostat nemůže. Ale co ho to taky napadlo – je přece dvakrát tak starý jako Benynka a ona je milá a líbezná jak – no, však jste ji viděla. Chudák strýc Silas – člověk by až brečel při pomýšlení, že se snaží předcházet si Dunlapa takovým způsobem, když sám neví kudy kam a je tak chudý, a přece platí tomu daremnému Jubiterovi Dunlapovi, jenom aby si udobřoval jeho sprostého bratra.“

„Prosím tě, co to je za jméno? Jubiter se jmenuje? Jak se k tomu dostal?“

„Je to jenom přezdívka. Myslím, že jeho opravdové jméno už všichni dávno zapomněli. Je mu teď sedmadvacet a Jubiter ho volají od té chvíle, co se byl vůbec poprvé koupat. Když byl kluk nahatý, všiml si učitel, že má na levé noze nad kolenem hnědé mateřské znaménko asi jako desetník a čtyři menší znaménka kolem, a pan učitel z toho měla legraci, a tak mu kluci začali říkat Jubiter a od těch dob se prostě jmenuje Jubiter do dnešního dne. Je vytáhlý a líný a mazaný a podlézavý a taky trochu zbabělý, ale celkem dobrácký a má dlouhé hnědé vlasy a žádné vousy a taky nemá ani vlnu. Brace ho živí zadarmo a dává mu své staré šaty a opovrhne jím. Jubiter je z dvojčat.“

„A jaké je to druhé dvojče?“

„Zrovna takové jako Jubiter – aspoň to lidi říkají; nebo byl zrovna takový, ale už sedm let ho nikdo neviděl. Dal se na raubířství, když mu bylo devatenáct nebo dvacet, tak ho zavřeli, ale utekl jim z vězení a protloukl se někam sem, na sever. Před léty ještě o něm občas slýchali, že někde někoho obral nebo se někam vloupal. Teď už je po smrti. Aspoň to lidi říkají. Už o něm není ani slechu.“

„Jak se jmenoval?“

„Jake.“

Hodnou chvíli nikdo nic neříkal; stará paní přemýšlela. Nakonec povídá:

„Nejvíc ze všeho tvoji tetu Sally trápí, jak ten člověk, ten Jubiter, umí strýce Silase rozhněvat. Strýc Silas je prý z něj v jednom kuse dopálený.“

Tom byl ohromený. A já taky. Povídá Tom:

„Dopálený? Strýc Silas? Tetičko, to snad nemyslíte vážně. Strýc Silas přece ani neví, jak se to dělá.“

„Teta Sally píše, že ho umí načisto rozběsnit; prý se někdy tváří, jako by toho člověka chtěl opravdu udeřit.“

„To jsem teda z toho janek, tetičko Polly. Vždyť on je mírný jak beránek.“

„Málo platné, tetu Sally neví kudy kam. Říká, že sama strýce Silase někdy nepoznává, když se hádá. A sousedi o tom mluví, a toť se ví, svalují vinu na tvého strýce, protože prý je kazatel a na kazatele že se nesluší, aby se hádal. Tetu Sally říká, že strýc Silas už nechce chodit na kazatelnu, jak se stydí; a lidi se mu začali vyhýbat a už není tak oblíbený, jak býval.“

„To je divné, to je ale divné. Vždyť on, tetičko Polly, byl vždycky takový hodný a vlídný a náměsíčný a roztržitý a na hlavu padlý a k pomilování – vždyť to byl učiněný anděl! Co myslíte, tetičko, co se s ním mohlo stát?“